

SLOW HORSES &
DEAD LIONS

Inhoud

Slow Horses • 7

Dead Lions • 301

SLOW HORSES

Voorwoord

Veelgestelde, maar zelden beantwoorde vragen

Aan het nuttige, vaak aangehaalde advies om nooit te kijken hoe wetten of worsten worden gemaakt zou ik een derde waarschuwing willen toevoegen: kijk ook niet al te precies hoe een roman tot stand komt. Net als bij die twee andere processen is de kans groot dat het een rommelige, bloederige aangelegenheid wordt, waarbij je achteraf het ongemakkelijke gevoel hebt dat het veel beter had gekund, of dat je er zelfs helemaal niet aan had moeten beginnen. Als schrijver lees ik zelf ook, iets wat ik al veel langer doe dan dat ik schrijf, en toch weet ik dat lezers willen weten hoe zo'n boek tot stand komt, alsof het doorgronden van dat schrijfproces een zekere meerwaarde kan toevoegen aan het leesgenot. De lezer in mij kent die nieuwsgierigheid ook. Maar de schrijver is er niet van overtuigd dat zo'n proces überhaupt te doorgronden valt. Net als fietsen is het iets wat je beter zelf kunt doen dan dat je moet uitleggen hoe het moet, en bovendien kun je het pas werkelijk duidelijk maken als je zelf niet aan het proces deelneemt.

Dat is een van de redenen waarom schrijvers met hun antwoorden op veelgestelde vragen vaak weinig meer onthullen dan hoe ze hebben geleerd die vragen te beantwoorden. Hun reacties worden voorbereide anekdotes in plaats van werkelijke inzichten, bedoeld om de nieuwsgierigheid van de lezer te bevredigen en meer duidelijkheid te bieden dan wanneer ze eerlijk hadden geantwoord. Het aantal keren dat een lezer wil horen 'Ik weet het niet', is nu eenmaal begrensd wanneer hij alleen maar wil weten hoe een bepaald personage tot stand is gekomen. Dus wanneer een schrijver wordt geconfronteerd met een van die veelgestelde vragen – ofwel FAQ's, die door Jackson Lamb ongetwijfeld 'fuck you's' zouden worden genoemd – zoals: 'Waar haalt u uw ideeën vandaan?', of 'Hoe verzint u uw verhaallijn?', dan is het voor hem vaak verleidelijk om te wijzen op zijn ontvankelijkheid voor nieuwsberichten of zijn voorliefde voor wandelingen die ruimte bieden om na te denken – verklaringen die in ieder geval een geloofwaardig beeld

van de werkelijkheid bieden in plaats van dat de onbevredigende waarheid moet worden erkend, namelijk dat het verhaal is opgedoemd uit de mist en aanvankelijk op iets heel anders leek. Dat het, als het ware, in het bezit is gekomen van de schrijver als gevolg van een in verstrooidheid gepleegde diefstal: hij kwam thuis en trof iets aan in zijn boodschappentas waarvoor hij niet had betaald.

Een van mijn eigen veelgestelde vragen luidt: hoe ben ik op het idee van *Slow Horses* gekomen? Vaak antwoord ik dan dat het is begonnen met de locatie, een rij kantoren aan Aldersgate Street, waar ik langskwam wanneer ik op weg was naar mijn toenmalige werkplek of ervandaan ging. Ik heb dit zo vaak gezegd dat het inmiddels wel waar zou kunnen zijn. Die kantoren zagen eruit alsof ze wel een verhaal konden gebruiken dat zich in hen afspeelde, dus ik stopte ze vol met mislukte spionnen omdat... nou ja, omdat ik mislukkelingen interessant vind, en ik maakte van hen spionnen omdat ik dan alle ingrediënten kon toevoegen die ik wilde. Er zijn immers maar weinig mensen die, net als ik, weten hoe het dagelijks leven van een spion zich voltrekt. Dat zijn de antwoorden die ik doorgaans geef. En wat de verhaallijn van het boek betreft: die is voortgekomen uit de noodzaak dat mijn mislukte spionnen iets omhanden zouden hebben in plaats van de hele dag met elkaar te kibbelen. Nu, vele jaren later, vraag ik me soms af hoe het eindresultaat eruit had gezien als ik weerstand had geboden aan die noodzaak en me had beperkt tot het kibbelen, om daarna meteen tot de slotsom te komen dat ik dan nog steeds elke dag naar een kantoor zou moeten, ongeacht de afloop van het boek.

Maar om eerlijk te zijn weet ik niet in hoeverre dat oorspronkelijke verhaal wel klopt. Veel van die veelgestelde vragen werden mij pas zeven jaar nadat ik met de reeks was begonnen gesteld en het is niet zo dat ik dat soort kwesties destijds erg belangrijk vond. Ik heb niet gedacht: dit moet ik onthouden, daar kunnen ze me later nog vragen over gaan stellen. Daarom zijn de ingestudeerde antwoorden reconstructies uit de tweede hand: het zijn ooggetuigenverklaringen van een getuige die op dat moment ergens anders naar keek. En al had ik wel beter opgelet, dan waren mijn antwoorden niet inzichtelijker geweest, want ik weet niet precies wat er gebeurt wanneer ik aan het schrijven ben. Ik weet niet waar ideeën vandaan komen of hoe verhaallijnen tot stand komen. Wel weet ik dat intuïtie zwaarder weegt dan voorbereiding, omdat voorbereiding bij mij nauwelijks een rol speelt. Ik gebruik geen post-its of verhaalschema's en ik maak geen uitgebreide aantekeningen, en de aantekeningen die ik maak raadpleeg ik vrijwel nooit.

Een paar jaren geleden begon ik met het schrijven van een boek door een lijst met vragen op te stellen over een van de personages. Wie is zij? Waar komt ze vandaan? Heeft ze familie? Is ze gezond? Hoe klinkt haar stem? Maar de antwoorden heb ik nooit opgeschreven. En van alle antwoorden die ik ooit heb gegeven tijdens bijeenkomsten, in interviews en bij vraag-gesprekken was het eerlijkste antwoord waarschijnlijk bedoeld als grap, of in ieder geval als iets wat als grap moest overkomen. Voor een prachtig boek, getiteld *The Book Lovers' Journal 2025*, vroeg mijn collega-schrijver Freya North of ik 'de waardering voor *Slow Horses* [...] als bevrijdend of juist als beangstigend ervaar bij het schrijven van een nieuw boek'. Mijn antwoord luidde dat het laatste waarschijnlijk het geval zou zijn als ik mezelf toestond over die vraag na te denken. Maar, vervolgde ik, 'gelukkig is mijn hoofd helemaal leeg wanneer ik aan het schrijven ben'. Bescheiden gegniffel. Maar feitelijk komt het daar wel op neer. Wanneer ik aan het schrijven ben, sterft de muziek weg, huishoudelijke klusjes zeuren niet langer in mijn hoofd en ik vraag me zelfs niet meer af waar de katten mee bezig zijn. Het enige wat er in mijn hoofd zit is mijn woordenschat: niet de personages, niet de verhaallijn, alleen maar de bouwstenen voor die twee zaken, de woorden die ik leen om ze in het leven te roepen.

Daar moet ik aan toevoegen dat ik veel van die geleende woorden al snel weer terugbezorg. Veel schrijvers, onder wie ikzelf, beschouwen een dagelijks aantal woorden als een wezenlijk onderdeel van het schrijfproces en het zou vermoeiend en ook contraproductief zijn om ook nog eens bij te houden hoeveel woorden er op een dag worden geschrapt. Maar ik kan het wel proberen. Het huidige aantal woorden dat ik aan dit stuk heb geschreven bedraagt op dit moment 2104, waaronder 1341 woorden die u nog niet hebt gelezen, want sommige alinea's die hierna volgen heb ik hiervoor al geschreven. Die totalen omvatten ook de 605 woorden die onderaan dit document verstopt zitten en waarvan ik vrijwel zeker weet dat ik ze ga verwijderen. Maar geen van beide totalen omvat de woorden die ik in de loop van de drie dagen dat ik inmiddels aan het ploeteren ben, heb geschrapt. En dat zal een flink aantal woorden zijn, want toen ik met dit stuk begon ging het over iets heel anders. Ik schat dat er minstens 1750 woorden zijn gesneuveld. Netto heb ik uiteraard winst geboekt, want anders zou dit een blanco bladzijde zijn, maar daarnaast zijn er heel veel woorden verspild – al heb ik inmiddels geleerd dat er van werkelijke verspilling geen sprake is. Naast allerlei andere zaken biedt een groot aantal geschrapte woorden mij een uitvlucht, want er is iets wat alleen de schrijver van een bepaalde tekst weet

en niemand anders, namelijk: hoe beroerd het eindresultaat bijna was. U vindt dit geen goede tekst? Dan had u de eerdere versies eens moeten zien.

Een andere maatstaf waarvan niemand op de hoogte kan zijn is de kloof tussen intentie en resultaat: het verschil dat er bestaat tussen het boek dat de schrijver voor ogen had en wat het uiteindelijk is geworden. Die kloof blijft altijd bestaan, ongeacht de ontvangst van het werk. Critici prijzen het misschien als het werk van een genie, het wordt bekroond met prijzen en men spreekt misschien van een meesterwerk, maar toch kan de auteur zelf het gevoel hebben dat hij niet in zijn opzet is geslaagd: hij is zich ervan bewust dat het boek dat hij voor ogen had, net niet binnen handbereik lag.

Datzelfde geldt natuurlijk wanneer het voltooide boek een flop blijkt te zijn.

Dat brengt me terug bij *Slow Horses*. Mijn roman over mislukte spionnen was destijds inderdaad een flop: onlangs vond ik een overzicht waaruit bleek dat het me in 2010-2011 een bedrag van £ 62,57 aan royalty's heeft opgeleverd. Het boek bleek geen raspaard: het beschikte overduidelijk niet over de juiste stamboom en een sierlijke draf, maar uithoudingsvermogen had het wel. Vijftien jaar later is de titel uitgegroeid tot een begrip. (*The Guardian* gebruikte de titel onlangs nog in een kop over een cricketwedstrijd: 'England's slow horse Jack Leach comes in from the cold'. In het bijbehorende artikel werd opgemerkt dat de carrière van de werper 'een kolkend plot kent waar John le Carré trots op zou zijn'.) Van het boek zijn inmiddels meer dan een miljoen exemplaren verkocht, waaronder alleen al in Canada drie (3) gebonden exemplaren. Maar zelfs als *Slow Horses* net zo'n carrière had gekend als de personages die erin voorkomen en het alleen maar mijn eigen boekenplank had gesierd, dan nog zou ik met genegenheid terugkijken op mijn werk. Het boek heeft mijn carrière geen vliegende start bezorgd, maar dat was ook niet de bedoeling. Ik wilde dat het ongeveer het boek zou worden dat het nu is, en met zes romans op mijn naam beschouwde ik dat zelf destijds als een prestatie, ongeacht wat anderen ervan vonden.

Ook was de publicatie ervan niet bedoeld als een koerswijziging. Toen ik begon aan *Slow Horses* was ik een misdaadschrijver en ik had niet het idee dat ik met een enkel boek ineens een auteur van spionageromans zou worden. Acht Slough House-boeken later heb ik zo nu en dan nog steeds mijn twijfels. Maar goed, je hebt allerlei soorten spionageromanschrijvers. Dat zijn er inmiddels meer dan destijds, en van degenen die in de tussenliggende jaren van zich hebben doen spreken zijn er velen die ikzelf beschouw als spionageromanschrijvers met de nadruk op 'spionage'. Wat

ik daarmee bedoel is: de besten schrijven met kennis van zaken, stijlvol en vaak gesteund door persoonlijke ervaringen over de talrijke manieren waarop inlichtingendiensten zich aanpassen aan, reageren op en soms zelfs actief bijdragen aan geopolitieke veranderingen. Het zijn schrijvers van wie we iets kunnen leren over de manier waarop het eraan toegaat in de schaduwwereld. Ik behoor niet tot die schrijvers. Als ik al iets ben, dan is dat een spionageromanschrijver met de nadruk op 'schrijver': voor mij zijn de spionage-elementen bijzaak, het schrijven is voor mij de hoofdzaak. Toen ik vannacht tot in de kleine uurtjes wakker lag met een idee, was het niet een wending in het verhaal die me bezighield, maar een ingreep in de interpunctie waardoor ik de spanning zou kunnen vergroten. Misschien was het zo'n nachtelijke ingeving die de volgende ochtend weer verdwenen is, maar evengoed was het wel de reden waarom ik snel weer achter mijn bureau wilde kruipen.

Hier hebben we trouwens zo'n onbedoeld praktijkvoorbeeld bij de hand van de manier waarop er gesjoemeld wordt met de waarheid ten dienste van de duidelijkheid: ik schreef de vorige zin niet met de bedoeling om de boel te belazeren, maar ik heb helemaal geen bureau. Ik schrijf aan mijn eettafel. Maar als ik had geschreven: '... de reden waarom ik snel weer achter mijn eettafel wilde kruipen', dan was u er terecht van uitgegaan dat ik, na al dat nadenken, met een hongerig gevoel wakker was geworden. Of misschien had u nog iets anders gedacht, maar waarschijnlijk niet dat ik aan het werk wilde gaan.

En werken doe ik, bijna elke dag weer, omdat schrijven, wat het ook precies inhoudt en hoe ik het ook doe, mijn antwoord blijft op de meeste levensvragen. Dat is ongetwijfeld een ontwijkingsmanoeuvre, maar ik ben er ver mee gekomen, en het grootste gedeelte van die weg heb ik afgelegd op mijn Slow Horses. Dat boek heeft mijn leven veranderd. Het is misschien met een slakkengangetje gegaan, maar dat was ook passend. Ik heb nooit haast gehad om dit punt te bereiken. Maar dat ik hier uiteindelijk ben aangeland heeft ertoe geleid dat er een vraag is bij gekomen die me geregeld wordt gesteld, namelijk: waarom richt ik me nog steeds op mislukkingen nu ik dat station wel zo'n beetje ben gepasseerd? Mijn antwoord: ik ben zelf veel langer een mislukking geweest dan dat ik succesvol was, en bovendien gaat mijn sympathie nog steeds uit naar de buitenstaanders. Dat is misschien iets te gemakkelijk. Een antwoord dat dichterbij de waarheid ligt is: ik kan schrijven wat ik wil, en dit is wat ik graag wil schrijven.

Dat betekent niet dat het succes me onberoerd laat. Vijftien jaar na het

verschijnen van *Slow Horses* houd ik me niet al te intensief bezig met mijn positie binnen het pantheon, maar het zou oneerlijk zijn als ik zou zeggen dat ik me er niet bewust van ben dat ik vaak word vergeleken met John le Carré. Dat is vleierend, maar de vergelijking houdt welbeschouwd geen stand. Als ik echt zou mogen kiezen, en als het niet al te brutaal klinkt, zou ik eerder geneigd zijn de Amerikaanse schrijver Robert Littell (met titels als *The Defection of A.J. Lewinter*, *The Once and Future Spy* en *Legends*) een geestverwant te noemen. Zijn verhaallijnen zijn geraffineerder en worden meer dan bij mij gepresenteerd met een gezag dat voelt als dat van een echte autoriteit, maar wat we, hoop ik, met elkaar delen is eenzelfde gevoel voor absurditeit dat schuilgaat onder de oppervlakte van dramatische ontwikkelingen: het bewustzijn dat de verhalen die we verzinnen én die zich buiten ons om in de wereld afspelen minstens zo vaak voortkomen uit de rare kronkels van de hoofdpersonages als uit een of ander wereldomvattend idee. Althans, dat denk ik. Maar ook hierbij kan ik het bij het verkeerde eind hebben, zoals bij zoveel andere kwesties.

Mocht u het zich afvragen: het totale aantal woorden van dit stuk bedraagt 2405.

Mick Herron, februari 2025

Dit is hoe River Cartwright van de rechterbaan raakte en zich bij de *slow horses* voegde.

8:20 uur dinsdagochtend, en King's Cross zat tjokvol met wat de O.B. 'andere mensen' noemde: 'Niet-strijders, River. Volstrekt eerzame bezigheid in vreedstijd.' Hij had een codicil. 'We hebben geen vrede gehad sinds september '14.'

Door hoe de Ouwe Baas het verwoordde zette River het in zijn hoofd om in Romeinse cijfers. MCMXIV.

Hij hield halt en deed of hij op zijn horloge keek; een manoeuvre die niet was te onderscheiden van daadwerkelijk op zijn horloge kijken. Forensen omspoelden hem als water een rots, hun irritatie bleek uit het klakken van tongen en uitstoten van adem. Bij de dichtstbijzijnde uitgang – een stralende ruimte waardoor zwak januaridaglicht spatte – stonden twee van de in het zwart geklede regelaars als standbeelden, hun zware bewapening onopgemerkt door de niet-strijders die het sinds 1914 ver hadden gebracht.

De regelaars – zo genoemd omdat zij dingen voor elkaar kregen – bleven op afstand, zoals geïnstrueerd.

Het doelwit had twintig meter voorsprong. 'Wit T-shirt onder een blauw overhemd,' herhaalde River zachtjes. En voegde nu details toe aan Spiders ruwe schets: jong, man, Midden-Oosters uiterlijk; de mouwen van het blauwe hemd opgestroopt; de blauwe jeans stug en nieuw. Zou je een nieuwe broek kopen voor een tripje als dit? Hij duwde de informatie terzijde, een vraag om later te stellen.

Een rugtas op de rechterschouder van het doelwit zakte af, wat suggereerde dat hij zwaar was. Het in zijn oor gekronkelde draadje zou, net als dat van River zelf, een iPod kunnen zijn.

'Bevestig visueel.'

River raakte zijn linkeroor met zijn linkerhand aan, sprak zacht in wat een knoopje op zijn manchet leek. 'Bevestigd.'

Een troep toeristen vulde de hal, de verdeling van hun bagage leek erop te